

Το ευρωπαϊκό έργο GREEN-TAS

Στην Ανάπτυξη Μεθόδων και Εργαλείων για τη Βελτίωση της Περιβαλλοντικής Απόδοσης στον τομέα των Τουριστικών Καταλυμάτων στόχευε και το πρόγραμμα LIFE, Third Countries - GREEN-TAS (LIFE05/TCY/HKJ/000132) το οποίο έχει πρόσφατα ολοκληρωθεί. Στο πρόγραμμα αυτό, διάρκειας 30 μηνών, συμμετείχαν η Κύπρος και η Ιορδανία. Πιο συγκεκριμένα, από την Κύπρο συμμετείχαν το Πανεπιστήμιο Κύπρου (Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και Μηχανικών Περιβάλλοντος υπό την επίβλεψη της Δρ Δέσπωσης Κάσινου) και η ιδιωτική εταιρεία Αιολική ΛΤΔ ενώ από την Ιορδανία τα Πανεπιστήμια Hashemite και Jordan University of Science and Technology, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και τα Ξενοδοχεία Mövenpick Hotels & Resorts.

Για την άμεση εμπλοκή της τουριστικής βιομηχανίας στο πρόγραμμα, αρχικά καταγράφηκαν τα μέτρα που έχουν εφαρμοστεί για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης σε Ξενοδοχεία της Ευρώπης ενώ, εφαρμόστηκαν πιλοτικά μέτρα στα Ξενοδοχεία Mövenpick Resort and Spa Dead Sea και Mövenpick Resort Petra. Τα δύο αυτά Ξενοδοχεία της Ιορδανίας επιλέγησαν λόγω της ιδιαιτερότητας και του αναπτυγμένου τουριστικού προϊόντος της τοποθεσίας τους: Η Νεκρά Θάλασσα είναι μια περιοχή φυσικής ομορφιάς με θεραπευτικές ιδιότητες, ενώ, η Πέτρα, έχοντας πρόσφατα ανακηρυχθεί ως ένα από τα επτά νέα θαύματα του κόσμου προσελκύει ετησίως περισσότερους από 500 χιλιάδες επισκέπτες.

Συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε καταγραφή των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τη λειτουργία των δύο Ξενοδοχείων και αναπτύχθηκε στη συνέχεια Περιβαλλοντική Πολιτική. Η προετοιμασία για το «σπήσιμο» Σύστηματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης στα δύο αυτά Ξενοδοχεία ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2007. Ως αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής το Mövenpick Resort and Spa Dead Sea και το Mövenpick Resort Petra αποτελούν σήμερα τις δύο πρώτες επιχειρήσεις που έχουν πιστοποιηθεί με EMAS (Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου) στην περιοχή της Μέσης Ανατολής, γεγονός με ιδιαίτερη σημασία.

Για την εξέταση της οικονομικής βιωσιμότητας των μέτρων που έχουν εφαρμοστεί στα δύο Ξενοδοχεία πραγματοποιήθηκε Ανάλυση Κόστους-Οφέλους. Η καταγραφή αυτή κατέδειξε ότι η κατάλληλη ενσωμάτωση περιβαλλοντικά φιλικών πρακτικών μπορεί να αποβεί προς οικονομικό όφελος της επιχείρησης, ενώ, κάποια εμπόδια μπορούν να επιλυθούν με τον κατάλληλο χειρισμό. Οι βασικές παράμετροι για την επιτυχή εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης περιλαμβάνουν έγκαιρο και μεθοδολογικό προγραμματισμό, δέσμευση και σταθερότητα από τα ανώτατα στελέχη, συνεχή εκπαίδευση και ενεργό συμμετοχή του προσωπικού και των επισκεπτών. Στο πλαίσιο της διάδοσης του προγράμματος δημιουργήθηκαν επίσης κατευθυντήριες οδηγίες και σχετικό ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό τα οποία στοχεύουν στην ενημέρωση και την προετοιμασία των Ξενοδόχων για ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Η επιτυχής πιστοποίηση με EMAS για την περίπτωση των δύο Ξενοδοχείων στην Ιορδανία αποδεικνύει ότι η διαδικασία είναι απλή και ταυτόχρονα ευεργετική. Θα μπορούσε συνεπώς να επεκταθεί και σε άλλα Ξενοδοχεία, τόσο της Μέσης Ανατολής όσο και χωρών της Μεσογείου όπως είναι η Κύπρος, περιοχές με όμοιες κλιματικές και τουριστικές συνθήκες.

(Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα Green-TAS: www.just.edu.jo/green_tas).

Ομάδα Εργασίας από Κύπρο: Εργαστήριο Μηχανικής Περιβάλλοντος ΓΑΙΑ Πανεπιστήμιο Κύπρου (Δρ Δέσπω Κάσινου, κ. Μαργαρίτα Βατυλιώτου, κ. Μαρία Μονού) και ΑΙΟΛΙΚΗ ΛΤΔ (Δρ Ιώαννης Γκλέκας, Δρ Δημήτρης Γκλέκας, κ. Σολομών Ιωάννου).

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Περιβάλλον και τα

Είναι πολύ σημαντικό για τον τουρισμό, περισσότερο από κάθε άλλη αναπτυξιακή δραστηριότητα, να λειτουργεί σε ένα υγιές περιβάλλον. Αυτό όμως έρχεται σε σύγκρουση με τη ραγδαία ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος. Στην Ευρώπη υπάρχουν περισσότερα από

Πώς το τουριστικό προϊόν μπορεί να αποβεί προς όφελος του περιβάλλοντος ;

Ο τουρισμός, μπορεί να αποβεί προς όφελος του περιβάλλοντος συμβάλλοντας στην προστασία και τη διατήρησή του. Με τη στενή συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων τα οφέλη μπορούν να είναι εμφανή και ευεργετικά.

Πολλά συστήματα και σχήματα στην Ευρώπη και ανά το παγκόσμιο στοχεύουν στη βελτίωση του τουριστικού προϊόντος και ιδιαίτερα των τουριστικών καταλυμάτων. Ήδη, αρκετά Ξενοδοχεία έχουν πιστοποιηθεί με το διεθνές ISO 14001 και το Κοινοτικό Σύστημα Οικολογικής Διαχείρισης και Ελέγχου (EMAS) ενώ, έχουν κάνει την παρουσία τους και σχήματα οικολογικής σήμανσης όπως είναι για παράδειγμα το Ευρωπαϊκό Eco-label, με συγκεκριμένα κριτήρια για τα τουριστικά καταλύματα. Σύμφωνα με τα σχήματα αυτά, τα Ξενοδοχεία θα πρέπει να αναπτύξουν περιβαλλοντική πολιτική και περιβαλλοντικό πρόγραμμα το οποίο θα πρέπει να αναθεωρείται τακτικά. Παράλληλα, οι τουριστικοί πράκτορες έχουν ανακοινώσει βραβεία ειδικά για την ανάδειξη του περιβαλλοντικού χαρακτήρα των Ξενοδοχείων. Όλα τα παραπάνω ωθούν όλο και περισσότερους Ξενοδόχους στην υιοθέτηση τέτοιων πρακτικών.

Ιδιαίτερα εμφανής είναι επίσης και η έκδοση ενημερωτικών εντύπων από τους ίδιους τους Ξενοδόχους όσο και από τουριστικούς πράκτορες ή οργανισμούς τα οποία σχετίζονται αποκλειστικά με το θέμα του περιβαλλοντικά φιλικού τουρισμού και την υιοθέτηση περισσότερου περιβαλλοντικά φιλικών πρακτικών. Συγκεκριμένα ενημερωτικά δελτία απευθύνονται στους Ξενοδόχους και παρέχουν πληροφόρηση για όλα τα θέματα, από το ποιες πρακτικές θα πρέπει να εφαρμόσουν π.χ. για την εξοικονόμηση νερού μέχρι και για το πώς να διακοσμήσουν τους τοίχους με περιβαλλοντικά φιλικό τρόπο. Στις πρακτικές που μπορεί να υιοθετήσει κάποιο Ξενοδοχείο για να βελτιώσει την περιβαλλοντική του απόδοση περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων:

1. Διαχείριση ενέργειας: εγκατάσταση συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας, π.χ. κλειδί/κάρτα για την

παροχή ηλεκτρικού ρεύματος στα δωμάτια μόνο κατά την παρουσία των επισκεπτών, αυτόματο κλείσιμο του κλιματιστικού με το άνοιγμα της μπαλκονόπορτας, χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων, αντικατάσταση των κοινών λαμπτήρων με περισσότερο οικονομικούς λαμπτήρες, αντικατάσταση των καυστήρων των λεβητών έτσι ώστε να λειτουργούν με πιο φιλικό καύσιμο.

2. Εξοικονόμηση νερού: επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένου νερού για άρδευση, εγκατάσταση ειδικών συστημάτων άρδευσης και χρονομέτρων για εξοικονόμηση νερού, εισαγωγή ενδημικών φυτών, αλλαγή των πετσετών κατ' επιθυμία του χρήστη αντί για καθημερινά.

3. Διαχείριση αποβλήτων: χρήση εμπορευματοκιβωτίων που μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν, περιορισμός παραγωγής αποβλήτων, διαχωρισμός για ανακύκλωση και επεξεργασία επικινδύνων αποβλήτων.

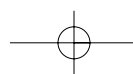
4. Χρήση περιβαλλοντικά φιλικών προϊόντων: χρήση βιοδιασπάσιμων ουσιών καθαρισμού και απολύμανσης και προτίμηση σε τοπικά προϊόντα.

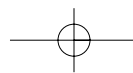
5. Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση: ενημέρωση φιλοξενούμενων και εκπαίδευση προσωπικού για συγκεκριμένα περιβαλλοντικά θέματα για τη διευκόλυνση της εφαρμογής των παραπάνω μέτρων. Η εκπαίδευση του προσωπικού είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς αυτό αποτελεί το σημείο επαφής με τους επισκέπτες.

6. Ώθηση επισκεπτών να προβαίνουν σε εισηγήσεις για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης του Ξενοδοχείου.

7. Συνεργασία με την τοπική κοινωνία: δίνεται η ευκαιρία στους επισκέπτες να βρίσκονται σε επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό και τις τοπικές οργανώσεις και να συμμετέχουν και να ενισχύουν τις τοπικές δραστηριότητες με σεβασμό στα φυσικά, ιστορικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά.

Η συνεχής βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης των Ξενοδοχείων, αλλά και η συμμόρφωσή τους με την εθνική και διεθνή νομοθεσία επιβεβαιώνεται από τακτούς εξωτερικούς ελέγχους ως μέρος του περιβαλλοντικού σχήματος διαχείρισης.

τουριστικά καταλύματα

ένα εκατομμύριο τουριστικά καταλύματα, ενώ ο τουρισμός αντιπροσωπεύει το 5% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, τόσο οι επιχειρηματίες των καταλυμάτων, όσο και οι ίδιοι οι τουρίστες είναι ολοένα και πιο πολύ ενήμεροι για τις πιθανές επιδράσεις του τουρισμού στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον, καθώς η αλληλεπίδραση μεταξύ τουρισμού και

περιβάλλοντος βρίσκεται τα τελευταία χρόνια στο διεθνές προσκήνιο. Κάποιες επιπτώσεις, όπως είναι η εξόρυξη άμμου, η διάβρωση των παραλιών και του εδάφους, σχετίζονται περισσότερο με το στάδιο της κατασκευής των τουριστικών εγκαταστάσεων, ενώ, κατά τη λειτουργία τους παρατηρούνται ιδιαίτερα αυξημένες καταναλώσεις ενέργειας και νερού.

Περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος

Υδάτινοι και ενεργειακοί πόροι:

- Η τουριστική βιομηχανία είναι υπεύθυνη για την υπερβολική κατανάλωση νερού για τις πισίνες, το πότισμα των κήπων και των γηπέδων golf, την προσωπική χρήση του νερού από τους τουρίστες και το καθημερινό πλύσιμο των πεσσετών. Σε ξηρότερες περιοχές όπως είναι η Μεσόγειος, η υπερκατανάλωση του νερού αποκτά ιδιαίτερη σημασία.

- Ο τουρισμός ασκεί πίεση σε πόρους που προορίζονται για τοπική χρήση, όπως είναι η ενέργεια.

- Λόγω του εποχιακού χαρακτήρα του τουρισμού σε περιόδους αιχμής αρκετές περιοχές δεν μπορούν να αντεπεξέλθουν στη ζήτηση με αποτέλεσμα να επιζητούνται εναλλακτικές λύσεις. Το πρόβλημα εντείνεται σε συνδυασμό με τις υψηλές απαιτήσεις των επισκεπτών.

Υποβάθμιση εδάφους:

- Η εντατικοποιημένη κατασκευή τουριστικών καταλυμάτων έχει ως αποτέλεσμα την αυξανόμενη πίεση σε φυσικούς πόρους (ευφορία εδάφους, προστατευόμενα είδη, δάση και υδροβιότοποι) και στο γύρω τοπίο.

Ρύπανση Αέρα:

- Η αέρια ρύπανση είναι σημαντική λόγω της αυξημένης διακίνησης των τουριστών (οδική και αέρια κυκλοφορία).

Θόρυβος:

- Η αυξημένη διακίνηση έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του θορύβου με αποτέλεσμα την πιθανή αναστάτωση του τοπικού πληθυσμού και της πανίδας.

Στερεά Απόβλητα:

- Σε περιοχές με έντονη τουριστική δραστηριότητα η παραγωγή στερεών αποβλήτων είναι ιδιαίτερα αυξημένη, ενώ, η μη κατάλληλη διάθεση μπορεί να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα ρύπανσης.

- Τα σκουπίδια αλλοιώνουν τη φυσική εμφάνιση των παράλιων και ορεινών περιοχών με όλες τις επερχόμενες επιπτώσεις σε χλωρίδα και πανίδα. Συχνά, σε απομακρυσμένες περιοχές δεν έχουν αναπτυχθεί οι κατάλληλες υποδομές για τη συλλογή του αυξανόμενου όγκου των παραγόμενων αποβλήτων σε περιόδους αιχμής.

Υγρά απόβλητα:

- Τα ξενοδοχεία και άλλες εγκαταστάσεις αναψυχής συχνά παράγουν με-

Ενημερωτικό φυλλάδιο για το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης που έχει εφαρμοστεί στα Ξενοδοχεία Mövenpick Resort and Spa Dead Sea και Mövenpick Resort Petra στο πλαίσιο του προγράμματος GREEN-TAS. Το φυλλάδιο είναι διαθέσιμο σε όλα τα δωμάτια και των δύο ξενοδοχείων και απευθύνεται στους επισκέπτες.

γάλες ποσότητες υγρών αποβλήτων τα οποία τυγχάνουν επεξεργασίας κατάλληλα πριν την τελική διάθεσή τους.

Αισθητική Ρύπανση:

- Συχνά οι τουριστικές υποδομές (καταλύματα, δρόμοι κ.ά.) δεν συμβαδίζουν με τα φυσικά ή ιστορικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής.